

ČESKÝ BRATR.

Orgán svobodomyšlných a neovislych evangelíků českých.

Kdež jest ten duch Páně,
tu i svoboda.

II. Korint. 3, 17.

Jeden jest Mistr váš, Kristus,
vy pak všichni bratři jste.

Mat. 23, 8.

Vychází vždy 1. každého měsíce o jednom archu a předplácí se pro Prahu i pro venkov s poštou na rok zl. 1.50, pro Ameriku a Rusko ročně zl. 2.50. — Předplatné i veškeré dopisy zasílají se na red. Karla Skokana, vyrabitele vah, v Praze, Perštýn číslo 12.

Husův pomník v Praze — a strana klerikální.

Z důvodu, že otázka zbudování Husova pomníku historicky významnou jest a dále, že evangelictvu českému nemálo na tom záleží, zvědět, co soudí veřejnost česká o reformátorovi a mučenníku našem, chceme podati podrobnější zprávu o valné hromadě spolku pro zbudování Husova pomníku, která se dne 12. dubna o 10. h. dopol. konala ve velké zasedací síni Staroměstské radnice.

Za přítomnosti velikého počtu členstva zahájil schůzi předseda pan Vojta Náprstek řečí, ze které uvádíme:

„Námítky, které se nám z té či oné strany činiti mohly, vrcholily v tom, že prý postavení pomníku pohoršuje Němce a katolíky. Pomník Husovi na německé půdě a v Kostnici postavený nikterak nesvědčí o zášti Němců ani katolíků proti tomuto muži a dokazuje, že námítky podobné jsou lichy. Svědčí o tom také pomník ve Wormsu, kde vedle Luthera stkví se na pomníku náš Hus, svědčí o tom i zakupování obrazů Husa se týkajících do obrazáren v Berlíně a Frankfurtě, a nejskvěleji dosvědčuje uznání Husa i na půdě italské pomník Giordana Bruna, na jehož jedné straně stkví se Husův medaillon. Že katolík dovede uznati zásluhy svých veleduchů, osvědčilo se na italské, tedy v pravdě katolické půdě, kde nejen Brunovi, ale i Savonarolovi a Arnoldu z Brescie postaveny nádherné pomníky, třeba se to vždycky nesrovnávalo s dogmatikou, o kterou se zde nejedná. To měl jsem za povinnost připomenouti, abych na pravou míru uvedl ty stálé nájezdy, činěné prý z ohledu na cit katolíků a Němců, aby naše snahy byly zeslabovány. My se s hrdostí hlásíme ku svému slavnému krajanu a věru že jest čestnější býti krajanem Husa než krajanem Liechtensteina! (Bouřlivá, dlouhotrvající pochvala.) Je-li památka Husova uctívána v cizině, jak jsem uvedl, je již nejvyšší čas, aby v našem sídle, matičce Praze, Husovi pomník byl postaven. Útoky proti našemu úkolu, ať již titěrné, ať rázu jiného, odrazí zajisté důstojněji povolanější činitel v té věci, členové sboru obecních starších. Arciť by si leckdo přál, aby sem byl zaveden systém, prováděný místodržitelem Albou toledským, který si svého času dovedl zjednat respekt pouze tím, že dal odpravit mezi jinými tisíci lidu také i šlecht-

S přílohou.

ného Egmonta. Také proklínání a vyhrožování klatbou jsou zbraně, které již dávno ztratily své ostří. Necht si dříve v zemi, kde převládá živel hierarchický, učíní panstvo pořádek, než se odváží nám co vytýkati; ať se očistí v Itálii od té části ‚pepíků,‘ která je postrachem obyvatelstva, od brigantáže, která bujela jistě dříve, než vůbec o Husitech bylo u nás slechu a proti nimž dodnes musí se ta římská hierarchie, všichni kanovníci, kardinálové a velký počet biskupů chránit.

Ať si tedy panstvo učíní pořádek tam, a ukáže se, jaký vliv mají ti, kteří nejsou nijak s to, vyhubiti zlo, které jest hanbou a postrachem nejen pro celou Itálii, ale i pro celý cestující svět! Ať se ohlédnou do Palestiny a do Jeruzaléma, kde nejsou nejpřednější památky křesťanské s to vyrvat z rukou pohanských, kde válčili dvě stě let v křížáckých válkách, kde 7 milionů lidí padlo za obět a přece ani jediné památky nemají ve své moci. Je známo, že je počet obyvatelstva v Jeruzalémě nepatrný, pouze 28.000 a z těchto 28.000 je valná většina židů; křesťanů je tam jen asi 8000 a mezi nimi převládá ještě živel pravoslavný. Křesťané tito mají ve svém držení veškeré památky a pomníky a provádějí s nimi ovšem patričnou živnost. Ale jak slyšíme od cestovatelů, kteří se tudy ubírali, jsou tam různé křesťanské sekty v ustavičném rozbroji a je třeba toho mohamedána, toho Turka, turecké posádky k udržení pořádku mezi těmi navzájem bojujícími a potírajícími se křesťany. Je vidět, že ta nesnášenlivost mezi křesťany je právě na tom místě, kde by měla být snášenlivost a že právě pohan Turek to jest, který mezi nimi jest nucen udržovat pořádek.

Připomínám to proto, že nyní ti pánové chtějí vyvolávat zlé smýšlení proti nám mezi obyvatelstvem. Budiž mi nyní dovoleno, abych týmiž slovy, kterými jsem lonskou svoji řeč při ustavující schůzi našeho spolku ukončil, dovršil také dnešní svůj úvod. Pravil jsem tenkrát: „Tělo Tvé, křisiteli náš, upálili, ale duch Tvůj mezi námi žije. Hranice Tvá svítíž nám k dalšímu pochodu. Nepřemožený duch mučedníka Jana Husi sílíž ještě po 500 letech národ český v boji ne proti křesťanství, ale v boji proti výbuchům zuřivých fanatiků, zelotů, farizeův a pokrytců, proti útokům a nátiskům hierarchie a jakékoliv reakci; (Výborně! Bouřlivá pochvala.)

Když se potlesk utišil, přednesl redaktor Anýž jednatelskou zprávu. Z té uvádíme: „Nikoli jako stesk, ale jako charakteristický příznak doby poznamenati sluší, že snahy našeho spolku nedoznaly žádoucí, účinné podpory veřejného tisku českého. Nejen časopisy strany klerikální jako tábor válečný postavily se proti našim snahám a dosud brojí proti stavbě pomníku, ale také časopisy české konservativní strany, prohlásivše podnik náš za pouhou demonstraci, dosud jej nepodporují. Učitelstvo a úřednictvo, jež ke sbírkám přispělo, bylo stíháno disciplinárně, pokutováno, ba jednotlivci i přesazeni. Usnesení některých samosprávných korporací, jimiž povoleny příspěvky na Husův pomník, byla úředně zastavena. Spolek náš čítal do 31. března 1891 celkem 702 členy, z nichž 29 zakládajících, 130 přispívajících a 543 činných; jmění jeho činí 61.609 zl. 83 kr. Dnes, velectěné shromáždění, předloží vám referent umělecko-technické komise zprávu v příčině volby místa a vypsání kokursu pro Husův pomník. Seznáte z ní, že výbor za nynějších poměrů po uvážení všelikých okolností, zejména své síly finanční, nemohl než žádati za povolení Malého náměstí Staroměstského.“

Po té referuje architekt Jan Zeyer o výsledku porad pětičlenného komitétu. Pomník bude vyveden z bronzu. Přihlíženo hlavně k tomu, aby nepůsobil jen okázalou velikostí, ale hlavně svou myšlénkou a uměleckou dokonalostí, aby i nepřítel Husův musil pomník respektovat. Kdyby se mělo ukázati žádoucím, aby pomník byl zbudován na místě prostrannějším, než jakým jest Malé Staroměstské náměstí, bylo by třeba nákladu nejméně 150.000 zl. Malé náměstí Staroměstské bude regulováno, domy k radnici zbořeny, takže bude lze viděti Husův pomník již z Celetné ulice.

Když byly po návrhu pana Jana Kejře výboru za jeho snahu povstáním vzdány díky, ohlásil pan předseda výsledek voleb. Za předsedu byl opět zvolen pan Vojta Náprstek. I výbor zůstal týž. Zasedají v něm též 3 údové sboru pražského, a sice pokladník církve a předseda „Družstva Českobratrského“ pan Václav Petráček, předseda „Evang. Besedy“ v Praze pan Karel Bubeníček a pan Ph. dr. T. G. Masaryk, dále Josef Sklenář, rolník v Krabšicích a Jan Urbánek ve Vrbové Lhotě.

* * *

Ještě o jedné schůzi se musíme zmínit. Jest to valná hromada katolicko-politické jednoty pro král. České dne 30. břez. t. r. ve Svatováclavské záložně v Praze odbyvaná, jejíž účelem bylo „zdvihnouti mohutný protest všech věrných katolíků proti urážlivé demonstraci zamýšleným Husovým pomníkem,“ a položití základ k národní straně katolické.

Úspěchy, jichž si dobyt princ Schwarzenberg na sněmě svými „lupiči a žháři,“ nedaly mu patrně spáti, proslovil tedy v oné schůzi novou fulminantní řeč, v kteréž svůj náboženský zelotismus do bengálského přímo postavil světla. Privil mezi jiným: „Bitvou u Lipan zbavena česká země živlů, jsoucích toliko ku hanbě a škodě národa samého, na Bílé Hoře poražení pak toliko dobrodruzi zbankrotěli, přivandrovali k vydírání českého lidu, a přivedení taktéž od přivandrovalého německého knížete. Nuže, kde jest jakás porážka lidu českého, vždyť právě po takových porážkách zkvetla pokaždé národu našemu zlatá doba.“

Ejhle, vychovanec jezovitů! Mluvil to český šlechtic? Kdo pobělohorskou dobu nejhlubšího úpadku národa českého nazývá „zlatou dobou,“ tomu nekoluje v žilách poctivá krev česká, to není český šlechtic, nýbrž potomek oněch Maradasův a Don Huertův, to není český šlechtic z krve těch, kteří podepsali kdys památný protest proti koncilu kostnickému, ale to je potomek oněch přivandrovalých dobrodruhů, kteří ve spolku s jezovity do služeb Ferdinanda II. vstoupili, aby jménem svatého náboženství vyhubili kacírský ten národ a statky jeho mezi sebou rozdělili. Takovéto chásce ovšem nastala zlatá doba, když přivedli tisíce tisíců rodin na žebráckou hůl. Jak ta zlatá doba vypadala v Čechách, našel by princ Schwarzenberg zejména v „historii o těžkých protivenství církve české,“ ač i tam mnohé ještě daleko za skutečností stojí, jak sám Komenský doznává, řka: „Nebo kdyby všecy lsti a chytrosti, buď ukrutná s lidmi zacházení a jich trápení vyčítány býti měly, subtilnějšího by k tomu vtípu, nežli holubičho národu našeho sprostnost to s sebou nese, potřebí bylo . . . tolik o antikristovi řečeno býti může, že jeho zlí a nad míru obmyslní činové vzrostli, až by tomu svět sotva uvěřiti mohl.“

Nyní vidíme, co by Schwarzenberg a všichni ti, co mu tak zuřivě tleskali, národu českému nejraději přáli. Pryč s moderním školstvím, zlatá doba lidu českému nastane, až bude mítí pro vychování své mládeže

tolik a takových škol, jako za oné zlaté doby, kdy poslali vzdělanost ke všem čertům, jen aby lid v otrocké pokoře a slepé poslušnosti roboval a všechna svá práva znovu Liechtensteinům zadal. Přeje-li Schwarzenberg Čechům zlatou dobu bělohorskou, pak zajisté by z gruntu srdce rád viděl, aby byli opětně evangelíci zbaveni všech práv občanských v Čechách a co mají, jim bylo pobráno. Tentokráte by ovšem konfiskace našeho jmění mnoho nevydala. Jsme proti dřívějšku, kdy jsme 143 milionů zlatých hltavým vlkům do tlamy vhodití musili — žebráky! Tehdy se ovšem celé krajiny Čech najednou octly v nenasytných rukách těch Buquoyů, Canalů, Chamaréů, Clam-Gallasů, Lesliů, Paarů, Pálfyů, Purgstallů atd. atd. Nyní není kde co vzítí a kde nic není, ani Schwarzenberg nebéře.

To byla pro ně ovšem zlatá doba, ale jak asi bylo těm, kterým jmění pobráno a na jejichž hlavy vysoké byly vypisovány ceny, kteří byli žalařování, mučení, stínání a věšení, kde kdo dopaden? V oné 200leté době, kdy byl každý podezřelý z bludů kacířských vyvážen do Uher, Hallice a Bukoviny? Tak že zbyla v Čechách, když nejvíce kvetla ona zlatá doba, sotva jedna třetina veškerého obyvatelstva před bitvou bělohorskou!!

Než dosti již o přesmutné té době „zlaté!“ Mnohokrát jsme na tomto místě dokázali, že štěstí kněžských a šlechtických ultramontanů na neštěstí národa českého bylo založeno. Co nám největším utrpením a ponižením, to u nich největší slávou a triumfem!

Srovnávajíc smutné ty doby bezprávi a zatemnělosti s nynějším pokrokem a osvětou, děkujeme Bohu, že ty doby pominuly. A že se více nevrátí, za to nám ručí neukojitelná touha lidu poznat pravdu, ctít pravdu a bojovat pro pravdu. Můžeme čerpat oprávněnou naději, že se i u nás všeobecně uzná, že největším dobrodincem člověčenstva jest, kdo pravdu zvěstuje, pravdu rozšiřuje: kdo činí vůli boží, jako to činil Hus, který pravdu tak miloval, že za ni i život svůj položil. Tu pravdu, která je z Boha, nezničí ani armády celého světa, neřku-li zpátečníci a tmáři ze Svatováclavské záložny i se svým Schwarzenbergem.

Konrád Waldhauser.

Píše PhC. B. Košut.

(Dokončení.)

Zmíněné artikule byly samému arcibiskupu podány v opětném stání s Waldhauserem, při němž byl přítomen také jistý legát papežský, jenž tehdy právě v Praze se zdržoval. Krom něho ještě mnoho učených a vzácných mužů tam bylo. Na artikule ty odpověděl Konrád během tří dnů, ač nebylo naprosto povinností jeho na podobné žaloby odpovídati. V této písemné odpovědi odkryl úplně veškerá falešná jednání žebravých mnichů, v ní odmítl některé věci jakožto smyšlené nebo překroucené a stál celkem na dosavadních řečech svých, zastává jednání své jako nezávadné.

Mniši žalobníci nebyli však s to ani jediný artikul v odpovědi Waldhauserově vyvrátiti, ani usvědčiti ho z viny nějaké.

Arcibiskup Arnošt vydal tedy zvláštní listy s pečefmi svými, kteréž dal přibíti na dvéře všech klášterů řádů žebravých, vyzýváje v nich každého, kdožbykoli měl proti Waldhauserovi neb proti učení jeho nějaké námitky, aby se v jistý den o třetí hodině do dvora arcibiskupova dostavil

a námitky své osobně přednesl. Pakli by nikdo tak neučinil, pokládá se pře mezi mnichy a Konrádem za ukončenou.

K pozvání takovému skutečně nikdo se nedostavil, čímž mniši na-jevo dali, že ničeho křivého Konrádovi dokázati nelze. Proto ale přece nepřestali v osočování kazatele bezúhonného. Když v Čechách šmejdy jejich proti němu se neujaly, hleděli zlou pověst o něm rozšířiti v cizině, hlavně však ve vlasti jeho, ve Vídni a jinde v Rakousích, pomocí tamějších svých spolubratří, čímž se stalo, že téměř v celé západní Evropě povstal živý zájem pro spor Konrádův.

Waldhauser o těchto pomluvách zvěděl teprve, když asi 5. května 1359 přijel do Prahy Rudolf, vévoda rakouský, s mistrem Albertem, učeným přítelem jeho. Vévoda Rudolf sám, u něhož Waldhauser přijat byl ve slyšení, pověděl mu, když přišla řeč na při jeho s mnichy, že doslechl se o oněch 24 artikulích a zejména o onom článku, kde se vyslovil o dávání dcer do kláštera s placením za to. Z tohoto artikule, jenž hanebně od mnichů byl překroucen, ihned Konrád se zodpovídal vévodovi a vyložil mu slova svá, jak skutečně zněla.

Vévoda sám nepřikládal asi žalobám mnichů velké váhy, ježto přemlouval Konráda, aby se vrátil do vlasti své, do Rakous, a zůstal u něho ve Vídni. Tento však nabídky oné nepřijal, řka, že to nemůže učiniti pro velká dobrodiní, která mu císař prokázal.

Za to však uznal Konrád za dobré sepsati hned v prvních dnech pobytu Radolfova v Praze jistou obranu proti 24 artikulům, již pak odevzdal mistru Albertovi, aby ji rozšířil mezi krajaný jeho ve Vídni a jinde v Rakousích.

„Tato odpověď“ — praví v této obraně — „nechť Vás neodstrašuje proti zmíněným bratřím řeholním, kteří mne po svém starém způsobu za zády tupí, na odpor se stavěti, moji milovaní krajané, zejména ve Vídni a v celém Rakousku; já jsem je velmi rychle svou vlastní rukou za onoho času, kdy náš pán, vévoda rakouský, v Praze dlel, v několika málo dnech k mlčení přivedl, jsa k tomu donucen potřebou skutečně velmi naléhavou. Potom jmenovaným panem vévodou byl jsem vybízen, abych do Rakous se vrátil a u něho ve Vídni zůstal, já však jsem na to odpověděl, že to učiniti nemohu, poněvadž jsem od císaře beneficium obdržel, a dále povstala otázka o způsobu pře mezi mnou a žebravými mnichy, a já odpověděl, že jsem všechny artikule proti mně závistivě sepsané ve veřejném výkladu jako falešné a nezávažné od sebe odmítl: tu připojil ihned k tomu, že doslechl ve Vídni artikul, v němž jsem tvrdil: ‚Nežli dceru svou odevzdati svatokupeckému řádu, lépe jest nevěstkou ji učiniti.‘ Načež jsem odpověděl, že jsem to nikdy neřekl, nýbrž odpověděl jsem jako na první artikul. To jest tedy nutný podklad, proč toto Vám píši, abyste, podporování jsouce falešným utrhaním zmíněných bratří řeholních, má kázání a mé řeči, která jsem od prvního dne mého Bohu zaslíbeného kněžství, zároveň na den svého posvěcení počal, a v nich nyní, jak víte, již 15 let se vším úsilím před vévodou rakouským a před celým národem bez veřejného nějakého odporu pokračuji, k pohoršení a zkáze neobrátili a srdce posluchačů tím neoloupili o účel, který kázání i řeči moje sledovaly; — a já Vám slibuji, že, jestli Bůh života mí popřeje, v krátkém čase osobně k Vám přejdu; a pak moji utrhači nejen moje spisy, nýbrž i, jak oni mne nazývají, svou bestii uslyší, která svá slova nejen v Praze, ale i ve Vídni jim k velmi malému povděku opakovati bude.“

Hned první den, když vévoda do Prahy zavítal, učinil totiž Konrád

vyhlášku, že chce veřejně přede vším lidem o artikulích promluvit. Avšak mnichové starali se o to, aby Waldhauser tajně byl požádán, by toho žádným způsobem nečinil, poněvadž se obávali, že od lidu ještě více nenávidění budou, od něhož bez toho následkem působení jeho svou vlastní vinou milování byli jako vlci. A skutečně mnichové skrze osoby vyšší docílili toho, že Konrád na ten čas od záměru svého upustil. Ale později, dne 10. června v pondělí o letnicích, nicméně to učinil oznámení o tom učiniv v neděli po nešporách všem bratřím žebravým, vyzývá je, aby se dostavili, kdož by ho chtěli poslechnouti. Tomuto výkladu bylo přítomno mnoho lidí učených i poctivých, i také veřejní písařové od něho požádaní.

Jest pravda, Konrád nikterak nešetřil mnichů žebravých, on vystupoval skutečně s velkým důrazem, ba náruživě proti jich odchýlení od způsobu života starých předchůdců jejich v jich rádech řeholních, a zřejmě pravil, že, kdyby první zakladatelé řeholních pravidel opět na svět přišli a starý zákon ve svém dřívějším duchu mezi nimi obnovovati a opět zavést chtěli, jich žáci nejen by je opět neuznali, nýbrž by je dokonce sami odstranili, v takovém totiž stupni prodchnutí byli místo dobrovolnou chudobou, křesťanskou pokorou a láskou, nevyčerpateľnou lakotou, pýchou a sobectvím. Jestli i Konrád má počítán býti mezi předchůdce Husovy, nesmíme přece zapomenouti, že on nikterak od učení církve odloučiti se nechtěl, naopak že veškerá jeho horlivost a veškerá jeho snaha k tomu směřovala, by zavedla zlepšení mravů ve smyslu a duchu prvních časů křesťanských.

O pozdějších příbězích Konrádových v Praze víme velmi málo. Tolik jest jisto, že v kazatelské své činnosti pokračoval dosavadním způsobem dále a že si jej obyvatelstvo vždy vážilo a jej milovalo a vždy spravovalo se učením jeho. Také mniši žebraví nedali mu ještě pokoje a nepřestali ho pronásledovati až do smrti. To zejména vychází najevo z listu jeho psaného ku převoru kláštera sv. Tomáše dne 14. února 1364 se stížností na jednoho z mnichů jemu podřízených, jenž jej v kázání svém o hromnicích toho roku nazýval Antikristem a i jinak ho tepal, jakož i na lektora toho řádu, jenž jemu ve čtení svém v obecném učení pražském v domě Lazarově přičítal nepravé věci, kterých on nikdy nekázal ani nenapsal.

I v této době složený byly na Konráda jakési žalobné artikule od mnichů žebravých, o nichž se prý později mělo ukázati, jsou-li pravý čili nic.

Mezi tím časem nezůstal Konrád dlouho v držení kostela litoměřického, poněvadž zde i on i za jeho nepřítomnosti zástupcové jeho mnoho nepřijemností zkusiti musili od dvou klášterů mnichů žebravých v tom městě. K tomu ke všemu měli z kostela toho málo požitku a nad to i nesnáze s měšťany, kteří prý vládli farou více než farář.

Waldhauser se kostela toho zbavil již r. 1359. a obdržel bezpochyby hned faru týnskou v Praze. Svědčí to zajisté o velké přízni tehdejších správcův kostela k němu, učeného totiž děkana vyšehradského Viléma z Lestkova a Matěje od věže. Také jest možná, že byly v tom i ruce císaře Karla samého, který vždy stál věrně za Konrádem proti zuřivosti mnichů. Od té doby byl kostel týnský jediným působištěm Waldhauserovým, neboť kazatelský úřad u sv. Havla bezpochyby opustil.

Zemřel 8. prosince r. 1369.

Ze spisů, jež nám po Konrádovi zachovány byly, sluší jmenovati: „*Postilla studentium universitatis Pragensis*“ (Postilla studentův university pražské). Tuto sepsal ve dvou svazcích jazykem latinským na žádost mnohých studentů, kteří kázání jeho navštěvovali. Měla jim sloužiti za návod k úřadu kazatelskému.

II. Kor. III., 17.

Ještě snad alespoň pro ten případ může kazatel evangelia v tomto novém světě býti kazatelem vítaným, promluví-li o tom drahém klenotu člověčenstva, jež nazýváme svobodou. Někdejší Farizeus Saul, horliv co nejzuřivěji pro svobodu Farizeů, rozhorlil se konečně duchem tichosti pro svobodu tu, kterou shledal na osobě M-siáše Nazaretského. V světle jasnosti viděl tohoto hostě nebeského, totiž svobodu Kristovu, nemohl se jí dosti nasytití a nemohl se jí dosti naoporučovati všem církvím, jmenovitě Galatům, jimžto pravil: V svobodě, kterou vás osvobodil Kristus, stůjte, a nezapletejte se zase ve jeho služebnosti.

Svět znal to slovíčko „svoboda“ právě tak, jako znal ta slovíčka „pravda, světlo, milosrdenství, láska,“ leč jako mimo úst nebylo nikde ani pravdy, ani světla, ani milosrdenství, ani lásky, tak nebylo mimo úst také nikde svobody. Ze zastrčeného koutečka světa, z úkrytu hornaté Galileje objevila se pojdnou svoboda v osobě člověka nejchudšího. Pavel spozoroval ji, zamiloval se do ní a chtěl dle sebe učiniti celý svět svobodným. Unešen svobodou Kristovou pravil Korinťanům v první epištole IX.: Svoboden zajisté jsa ode všech, všechněm sebe samého v službu jsem vydal, abych mnohé získal.

Jako pravda jest, že volíme všichni býti i chudými, jen když si zachovati můžeme svobodu: stalo se také hned na počátku svobody, že první dva křisitelé svobody, totiž Kristus a Pavel, byli nejchudšími mezi chudými.

Nuž, podívejme se na tu drahou rostlinu svobody, chtějíce ji pěstovati v zahradě království Božího, a za tím účelem promluvíme o tom slovu Pavlova:

Duch Páně, duch svobody.

Kdo má ducha Páně, nachází svrchovanou svobodu: 1. v plnění vůle Boží, 2. v milování, kteréž příkryvá množství hříchů, 3. v doufání naděje, kteráž svítí do temností života.

I.

Až dosud stál nejeden z křesťanů na té plané domněnce, že právě plnitelé vůle Boží musejí své časné svobodě klásti největší překážky a nejtěsnější hranice. Nám však bude věcí nejsnadnější ukázati, že právě plnitelé vůle Boží jsou lidem nejsvobodnějším. Říkáme nejednou, jak bychom byli šťastnými, kdybychom mohli činiti to, co jiní lidé činí, lidé pravíme, kteří činí právě to, co sami chtějí: že bychom tedy pohrdli svou vlastní vůlí a podrobili se vůli někoho jiného. Vidíme-li na příklad těch vznešených a vysokých osob jednání i obcování, říkávame, že bychom chtěli býti na jich místě, a činiti to, co činí oni. Právě tím vyslovujeme tu zásadu, že chceme plniti vůli někoho vyššího a vzdáti se vlastní vůle své! Kdo z nás se může přiblížiti k těm vysokým aneb se jim vyrovnati, pokládá se za šťastného mezi šťastnými, a veselí se, že našel svobodu. Ale nejvyšší a nejsvobodnější bytostí na světě jesti Bůh, jež v světle nepřístupném přebývá a činí ustavičně jenom to, co ráčí vůle nejsvobodnější. Chtíti to zapíratí, bylo by snížením Boží bytosti a dokazováním, že Bůh nemůže činiti to, co se jemu líbí. Otázka jest: Když býváme žado-

stivými činiti to, co činí vznešení lidé, zdaliž nemáme býti nejžádnostivějšími činiti to, co činí nejvyšší Bůh v světle věčné svobody? Ten nejdokonalější a nejsvobodnější ze všech lidí, Ježíš Kristus, vyslovil se aspoň co nejurčitěji v ta slova: Na to jsem přišel na svět, ne abych konal vůli svou, nýbrž vůli toho, kterýž mne poslal, totiž vůli Otcovu. Židům, kteří bažili po svobodě neobmezené, pravil tento Mesiáš: Osvobodí-li vás Syn, právě svobodni budete, ale poznejte pravdu, a pravda vás vysvobodí, pravda pak jest slovo Otcovo. Otec sám, jenž nic jiného než svou vlastní vůli, zjevil vůli svou lidem skrze slova proroků a apoštolů, aby lidé činíce totéž, co činí Otec, byli svobodnými a ve svobodě našli to, co nazýváme spasením a životem věčným.

Člověku by se zdálo, že svoboda jest tam, kde může poroučet a nemusí poslouchat, leč člověk nejdokonalější, Kristus, vyhledal svobodu právě v tom, že poslušen byl Otce až do smrti kříže, a o takovém Kristu poslušném pravil také Pavel: Tento Kristus jest ve mne živ, a já nejsem více živ. Svobodu, zrostlou z poslušnosti slova Otcova, znal již David ze zkušenosti, a radil svému Izraeli rovněž ze zkušenosti převzácná ta slova žalmu prvního: „Blahoslavený ten muž, jenž má v zákoně Hospodinově zalíbení, neboť bude podoben stromu štípenému při vodách tekutých, jehož list nevadne, a cožkoli činiti bude, dobře se mu povede.“ Není pak nad svobodu, při níž se nám ve všem dobře vede, ano při níž člověk sám jest nádobou naplněnou všelikým skutkem dobrým. Duchem Božím veden, pravil tedy i Petr svým učencům: Buďtež jako svobodní, ale jakožto služebníci Boží, totiž jakožto lid, jenž slouží Hospodinu poslušností vůle jeho, a čině vše bez reptání i bez pochybování, jest upřímným synem před Bohem, svobodným bratrem před bratřími.

Vrcholem vši svobody jest takové postavení člověka, kde činí vše, co byl uznal za dobré, kde se spojil s lidmi činícími jen dobré, kde se spojil s Bohem, činícím to nejlepší! Křesťan, jenž se modlí: Buď vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi: vyslovuje přání, aby co plnitel vůle Boží byl tak svobodným na zemi, jako nebesťané svobodni jsou v nebesích, cítíce pokoj a radost v Duchu svatém.

II.

Mnoho svobodných křesťanů bude také zárodkem druhé té svobody, která založena jsouc na milování, přikrývá množství hříchů, totiž množství otročitelů pokolení lidského. První a poslední nepřítel vůle Boží jesti hřích, nechtící se nikdy podrobiti vůli Nejvyššího; začaž nejhlavnější překážkou lidské svobody byl a bude hřích. Každého otroka nelze jináče vykoupiti, leč jen mzdou svobody; i jest tudíž otázka, jakým penízem lze vykoupiti otroka zvaného hříchem? Bůh chtěje vykoupiti svět z otroctví hřicha, poslal lásku svou skrze Syna svého a při lásce smíření, volající k hříšníkům: Budete-li vyznávati hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby vám odpustil vaše nepravosti. Svědectví historie církve křesťanské dotvrzuje hlasitě, že národové spěchali vstříc této odpouštějící lásce Boží, z otroků hřicha že se stali služebníky ctnosti svobodné, hřích pak sám že zlomen byl v nejhlavnějších silách svých. Na své oči spatřil Petr klebnouti pyšnou budovu bývalého krále hřicha, ano když viděl již jen jeho zříceniny rozptýlené v křesťanstvu, psal hluboká ta slova: Lásku jedni k druhým opravdovou mějte, nebo láska přikrývá množství hříchů.

Z jazyka hebrejského do pravé češtiny když přeložíme tato slova Petrova, ukáže nám překlad náš tu jistotnou pravdu, že svoboda ducha Kristova musí bojovati mečem lásky ustavičné, aby i ty zříceniny hřícha, ležící kolem nás, byly odklizeny a vyčištěny. Láska není jenom k tomu snad, aby přihlížela k hříchům, jak se páší, aby svolovala tam, kde je spozoruje, a aby plášt oněmění svého tam hodila, kde se rozmnožila nepravost, nýbrž láska k tomu jest, aby výmluvností i příkladem hříchu bránila, prameny a záhyby jeho vyhledala a před vzrůstem osení, ano před setbou vyhledala koukol a odstranila ho.

Láska jest všemohoucí a vševědoucí, aby zabránila buď napomenutím, buď výstrahou, buď poučením, buď pohrůžkou, jako prorok Izaiáš řkoucí: Přestaňte zle činiti a učte se dobře činiti, a byť hříchové naši byli jako červec dvakrát zbarvený, jako sníh zběliti musejí. Kde to křesťan již tak daleko přivedl, že pozná svobodu v plnění vůle Pána nejvyššího, tam zkušenosť svobody rozněcuje sama plamen toho milování, kteréž se staví na vzdory arci nepříteli svobody lidské, totiž hříchu.

Že však v mnohém přece klesáme všichni, nemohouce zůstatí bez obvinění, zastává láska ten veliký úřad svobody, že tam, kde pochybila, dílem viny neupírá, dílem poblouzení svého želí v pokání, dílem napravuje a polepšuje, spolu pak je dobrotivá a milosrdná, odpouštějíc jiným tak, jak Bůh v Kristu odpustil nám. Zatínajíc tedy žily hřícha na všechny strany buď nedopuštěním, buď pokáním a prominutím, utlačuje otročitele, vykupuje otroky v svobodu, rozdává odpočinutí, naplňuje rodiny, obce a státy políbením milosrdenství s pravdou. V duchu této lásky, příkrývající hřích, pokračoval Vykupitel světa, pobyv na zemi této; a jen v duchu této lásky pravil učenníkům: Osvobodí-li vás Syn, právě svobodni budete.

III.

Co však z drahých klenotů svobody nejvíce děkovati máme Synu člověka, jest naděje doufanlivosti, svítící nám do všech temných stránek života našeho. Snad největším otroctvím jest beznadějnost, tato železná brána v nebetyčné zdi, zabraňující člověku jíti ku předu a kopající propasti člověku za zády, aby se ani nazpět nemohl vrátiti.

Pro naději srdce svého jest svobodným i otrok v okovech, moha doufati, že pouta jeho zrezovají; pro tutéž naději svoboden jest i vězeň, věda, že v člověčenstvu panuje ještě milost a odpuštění. Moudrý Stvořitel musel vstřípiti člověku naději, sice by z člověka učinil sirotu odsouzeného buď k tvrdosti srdce, buď k zoufalství. Naděje člověka jest jako by kořenem, na němž spočinouc, má i rostlina naději, že neuschne, byť i vedro sluneční vysušovalo ratolesti její.

V okolnostech, že nic na světě není stálého a každý nový den přináší měnu novou, jest naděje člověka pravým světlem svítícím v budoucnost, že to, co dnes nepřijemného nás potkalo, již zítra neb pozejtří bude proměněno v plesání. Láska jest jako by zahřívajícím oděvem, pokrmem a nápojem v sychravé noci časného života; víra jest berlou na cestách neschůdných, naděje jest lampou svítící ku předu přes hory i propasti. Jedno bez druhého, druhé bez třetího nemůže obstáti, jmenovitě pak, kdybychom vzali lásce a víře naději, musely by onyno buď státi na jednom místě, buď hmatati a klesati v temnostech. Velký obzor, na nějž

si svítí naděje, jest jí zárukou pro její rozsáhlou svobodu. Budiž, že si marná naděje svítí na marnou obrazotvornost svou, však naděje založená na slovu pravdy Otce světél, svítí si na ty dvě nepodvratitelné věci, totiž na moudrou Boží prozřetelnost a na odplatu nesmrtnosti. Dva pilířové tito jsou základem a místem hrazeným naší křesťanské naděje, a jenom tato naděje nezklamává, poněvadž do ní vylita jest láska Ducha svatého. Na prvním pilíři prozřetelnosti Božské pěje se ten převeselý žalm: Co Bůh činí, vše dobré jest, na pilíři druhém zpívá se píseň pokoje: Slovo sladké jsi věčnosti: — v obou případech jest křesťan svobodným, ať v soužení, ať v smrti, maje tudíž meč k potírání těchto dvou a posledních nepřátel trpícího člověčenstva. Jak dobře si nenaříkáme na nějaké otroctví, že musíme snášeti jaro, léto, podzim a sychravou zimu, tak si nesmíme naříkati, že snášíme kříž a smrt. Pro léto a zimu se ozbrojíme oděvem, pro utrpení a smrt se zbrojíme nadějí. Proti hlubinám mořským stavíme lodě, proti propastem mosty, proti nepřítelům bašty, a mohouce tak svobodně bytovati, musíme staviti hráze a věže, zdi a bašty — proti kříži a smrti naději blahoslavenou.

Kristus, co zakladatel naděje, postavil pevnou baštu: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vem kříž svůj na se, a následuj mne, nebo já jdu k Otci a v domě Otce mého příbytkové mnozí jsou, byt tak nebylo, pověděl bych vám. Byv nejsvobodnějším mezi svobodnými, nej-udatnějším mezi udatnými, pro bezpečnost naděje, složené k Otci, chtěl dáti i nám toho Ducha svobody, jež vzal Pavel k Římanům řka: V naději se veselíce, na modlitbách ustaviční, srdcem vroucím Pánu služte.

Drahý lide Boží! Svoboda občanská stojí často jmění i životy, svoboda křesťanská přichází zdarma, pouze pochopením vznešeného ducha svobody Kristovy. Základem pak všech svobod jest svoboda křesťanů, plnicích vůli Nejvyššího, milujících láskou příkrývající hříchy, doufajících naději vítězství nad utrpením a hrobem. Jest nás málo, kteří bychom se již byli z této studánky blahoslavené svobody napili; ej, nuž tedy pojďme a nabeřme vody života. A to zdarma. Všem přátelům nejlacinější svobody, všem pracujícím a obtíženým, hledajícím odpočínutí duší, doporučujeme korunu svobody, a polštář měkkého odpočinku s Pavlem řkoucím: Bratři, vy v svobodu povolání jste; v svobodě tedy, kterou vás Kristus osvobodil, stůjte, a nezapletejte se v jeho služebnosti.

O tříletém obnovování církevního zastupitelstva a staršovstva v církvi naší.

Na několika schůzích, před doplňovacími volbami v církvi pražské pořádanými, ventilována též otázka, je-li možno dle stávajícího zřízení církevního z r. 1866. též v praxi provéstí, aby se sbory staršovské přesnou polovičkou vždy po třech letech obnovovaly. Podnět k tomu zavdán tím, že byly vypsány ve sboru pražském doplňovací volby na 7, resp. 8 nových členů staršovstva, což se nezdálo býti některým správným, ano círk. zřízení obnovování obou korporací polovičkou předpisuje. Zní § 59. círk. zřízení takto:

„Zástupcové obecní volí se rovněž jako členové presbyteria na šest let. Volba presbyteria hned se vezme před se, jakmile volba zastupitelstva obecního ukončeno. Obě korporace se vždy po třech letech z polovic obnovují. Vy-

loučení první polovice po prvním trojletí stane se losem. Vyloučenci vždy znovu jsou volitelní.“

Věc není významu lokálního, a ježto na oněch schůzích z různých příčin k definitivnímu rozřešení řečené otázky se nepřišlo, chceme my na tomto místě chladné úvahy obšírněji se o ní rozhovíti.

Za tím účelem předvedeme nejprve postup volební, počínaje od prvního trojletí volby plenární.

Aby pravidelné obnovování obou korporací vůbec se díti mohlo, nařizuje církev zřízení vyloučení první polovice losem. Jakmile se tedy provede vylosování, vypíše se doplňovací volby. Poněvadž každý zvolen na šest let, stane se samo sebou, že po druhém trojletí vyprší jedné polovici (té nevylosované) doba, na kterou byli zvoleni. Po třetím trojletí vyprší opět té druhé polovici, které právě doba šestiletí vypršela atd. Obnovování obou těles se tedy děje s uplynutím šestého roku dotyčných polovic — jak se samo sebou rozumí — nadále bez losu. Každému jest jasným, proč omezuje církev zřízení užívání losu na první trojletí, když praví: Vyloučení první polovice po prvním trojletí stane se losem.

Sledujme věc dále. Jak známo, volí do zastupitelstva každý mužský úd sboru, jenž má své příspěvky aspoň za poslední uplynulý rok řádně zapraveny a překročil již 24. rok věku svého; volitelným do zastupitelstva je ten, kdo aspoň za dva uplynulé poslední roky příspěvky podporovací zapravil. Jakmile se provede volba do zastupitelstva, přikročuje se bez prodlení k volbě do staršovstva. Voliti do staršovstva mohou všichni zastupitelé, volitelnými však jsou zastupitelé-nepresbyteri, tedy ovšem také zastupitelé, kteří právě ze sboru staršovského byli vylosováni, resp. kterým právě doba šestiletá ve staršovstvu byla vypršela.

Uvedše toto krátce na paměť, přikročíme nyní blíže k naší otázce.

V § 59. stojí: Obě korporace se vždy po třech letech z polovice obnovují. Již ta slova „obě korporace“ nesevředly onomu náhledu, že zákonodárce měl na mysli přesnou, početní polovici. Kdyby mu byla tanula na mysli přesná polovice, zajisté by byl napsal: Každá z obou korporací se vždy z polovice obnovuje. Avšak tak jak zákonodárce ono ustanovení klade, nevylučuje možnost, že když při prvním trojletí snad ještě ne, jistě již při následujících trojletích se utvoří nestejně polovice k obnovování obou korporací.

Tvrzení své odvozujeme z následujícího:

I. § 55. praví:

„Zastupitelstvo obecní (§ 52.) volí se ode všech hlasovných osadníků ze spolku, presbyterium v menších obcích ode všech hlasovných osadníků ze spolku, u větších od zastupitelstva obecního a z prostředku jeho. Presbyteri členy zastupitelstva býti nepřestanou.“

V tomto paragrafu se tedy praví, že se mohou voliti do presbyterstva zastupitelé bez ohledu na to, jak dlouho již co zastupitelé působí: volí se z celého sboru zastupitelského. Proto se snadno může státi — a praxe nás v tom potvrzuje — že se zvolí do staršovstva nejen nově zvolení, ale i tříletí zastupitelé. To má však nevyhnutelně za následek, že již po nejbližší příštím trojletí přestanou býti obě polovice přesnými polovicemi. Vždyť nemůže zastupitel trvati v presbyterstvu, když mu šestiletá doba, na kterou do zastupitelstva volen byl, uplynula. Jest tedy v tomto případě toliko tři léta presbyterem a vypadá ze sboru staršovstva zároveň s prvou polovicí. Že tomu tak, plyne nepřimo z § 55. (ku konci), ale hlavně z poměru sboru zastupitelského ke staršovstvu. Již vzájemný vztah obou těles sebou nese, že zvolený presbyter členem zastupitelstva býti nepřestává — jestiž staršovstvo

v podstatě své stálým výborem zastupitelstva — z téhož poměru plyne však, že přestane-li z jakéhokoli důvodu presbyter býti zastupitelem, eo ipso že také přestává býti presbyterem. Když nejsem zastupitelem, nemohu arcif také býti presbyterem. To jest tak zřejmé, že tomu nemůže býti na újmu všeobecné pravidlo § 59. (volba zastupitelů a presbyterů na dobu 6 let). Onino, kteří výraz „z polovice“ berou do slova, tvrdí důsledně, že ustanovení § 55. o volbách z prostředku se musí považovat za zrušené právě proto, že odporuje pozdějšímu § 59. o doplňování obou těles „z polovice.“ Aby tedy obhájili literu § 59., prohlašují § 55. za zrušený, o čemž ovšem ani vrch. církv. rada, ani ministerstvo ničeho neví, a církevním správcům také vědět nedalo. A že by již sám o sobě předpis generální mohl rušiti ustanovení speciální, žádný věci znalý také nebude tvrditi.

II. Náš výklad podporuje i následující úvaha. V celém zřízení z r. 1866. není ani slůvka, jak zachovati onu přesnou polovici v případech, kdy vezme za své. Jak zachovati přesnou polovici, když některý člen zemře, ze sboru se vystěhuje, přestoupí atd!

Zastanci přesné polovice tvrdí, že se musí za ubylého člena provésti ihned nová volba doplňovací, a sice právě jen na tu dobu, po kterou ubylý člen ve sboru by byl mohl ještě mohl trvati. Nyní tedy uznávají, co dříve popírali, řkouce, že § 55. o volbě z prostředka jest neplatn, ana se prý volba do obou těles vždy musí dít dle kategorického ustanovení § 59. na 6 let.

Důslednost by žádala, aby tedy i v tomto případě, když vůbec žádné podmínky z pravidla připustiti nechťejí, volili jednotlivce na dobu 6 let! Vidno z toho, k jaké absurdnosti zastávání „přesné polovice“ vede!

III. Pro náš náhled mluví konečně i důvody prospěšnosti a sice z ohledu na vedení církv. spravy sborové. Není nám třeba vykládati, do jakých zámezí by to mohlo vésti větší a rozptýlenější sbor, když by vždy za jednotlivce bez vyčkání nejbližšího trojletí ihned se nová volba musila provésti. Každý zajisté nahlédne, jak výdatné pole by se tu otevřelo živlům rušivým, jež by správu církevní nemálo stěžovati mohly, any by ze sboru nekonečné volby snadno způsobovati mohly. Při 80 zastupitelích a 20 církv. starších, při zvláštních poměrech církve velkoměstské, uvážíme-li dále, že jednotlivá volba nejméně 2 neděle zaujme, by se od nesrovnalých stran mnohé chikanování správy církevní prováděti dalo, a to zejména v Praze neb Král. Vinohradech, kde na př. pouhé přestěhování některého funkcionáře z Prahy na Vinohrady neb naopak by již nutně nový akt volební v zápětí musilo míti.

Zbývá nám vyvrátiti ještě jednu tak často opěťovanou námitku. „Nepopírám, že se mohou utvořiti dvě nestejně polovice, avšak stane-li se tak, jest zajisté naší první povinností zavésti při nejbližších volbách doplňovacích opět rovný počet do obou těles.“ Ale jak? tážeme se my. Snad vylosováním přespolovičnických údů?!

To by byl ovšem prostředek ten nejjednodušší, nedovolenost jeho však do očí bije! Omezujet církevní zřízení použitím losu na první trojletí po vykonané volbě plenární. A vyloučiti přespolovičnické údy ve zvláštním, za tím účelem svolaném sezení presbyterním, rovněž není možno. § 61. vypočítává případy vyloučení takto:

„Kdyby některý presbyter vlastností k volitelnosti jeho potřebných (§ 19.) pozbyl, aneb úřadu svého trvale zanedbával, aneb zlého užití jeho se dopustil, tehdy náleží na presbyterium, aby v prospěchu obce odstoupení jeho zrušilo.“

Nehledíme-li k vylosování po prvním trojletí, a dále k vypršení lhůty,

na kterou kdo zvolen, jsou případy taxativně v § tomto uvedené jedinými, kdy presbyter ztrácí, resp. ztratiti může úřad svůj. Z jiných důvodů nelze presbytera úřadu jeho zbaviti!

Všecky tyto průvody nás k tomu vedou, že není možno obnovovati sbor staršovský stejnými vždy polovicemi, že tedy volil zákonodárce výraz v § 59. „z polovic“ příliš úzký, máme-li jej do slova bráti. Ostatně nezachování přesných polovic není žádným neštěstím. Volím-li dnes méně než přesnou polovici veškerého staršovstva, budu po třech letech voliti o tolik více než přesnou polovici, o kolik jsem před třemi lety volil méně. Zkušenost pak mnoholetá potvrzuje, že ty rozdíly do polovičního počtu nejsou nikde tak značné, aby snad pravidelné obnovování obou korporací po třech letech se stalo někdy illusorním.

Na konec dokládáme, že círk. zřízení ponechavši staršovstvu a úřadu farnímu nemalou volnost a svobodu co do řízení a provádění aktu volebního, již samo naznačilo, že při volbách nemá jíti církvi tak o to, kolik voliti, jako spíše koho voliti. Při vši autonomii ponechané sborům nemalý důraz a váhu vždy klade jak církevní zřízení tak úřadové církve na to, by zvolení vskutku také byli vzorem a příkladem církve své. Kde se dbá více tohoto posledního, tam také pozůstává naděje, že bule sbor kráčet v šlépějích toho, jenž jest hlavou církve. Ale kde by se k'adl hlavní důraz na věci významu podřízeného, tam by snadno upadli v tu chybu, že by pro samé věci vedlejší ani k věcem hlavním nepřišli.

Ještě nikdy pachtění se za literou nedokonalého díla rozkvět a zdar sboru nezaložilo, vždy ale živý smysl pro duchovní potřeby sboru, a jedno-
myslný zájem všech na tom, co dílem božím, tudíž absolutně dokonalým jest.

—t.

Církevní zprávy.

Ve sboru čáslavském se letos koná konfirmační cvičení podle katechismu českobratrského. Vítáme tento krok čackého sboru čáslavského s nelíčenou radostí. Skutkem se ukazujž, že nám českým evangelíkům dosud nepřirostl Heidelberg tak k srdci, bychom jedině v něm spásu svoji a své mládeže spatřovali.

Když farář Košut učil ve školách podle písma svatého, a nikoli dle Heidelbergu, byl přede dvěma lety suspendován z vyučování náboženství na školách, na kterých byl honorován. (Na nehonorované vyučování mu způsobilost ponehána.) Mezi důvody vyslovené suspense bylo, že vyučování z písma sv. je nedostatečné a že ukázal trvalou neposlušnost vyučovat dle Heidelbergu. Protesty církve pražské sice suspensi na honorované vyučování náboženství nezdvihly, ale odhalily mimo jiné nesymbolickou stávající vydání heidelbergského katechismu a byly příčinou, že písmo svaté konečně bylo i ministerstvem co kniha vyučovací uznána a vydání jeho co knihy školní upraveno.

Nevyhnutelnost heidelbergského katechismu ukázala se býti toliko přáním jistých kruhů; doufejme tedy nyní, že nastane náprava věci zdánlivou nevyhnutelností Heidelbergu zaviněných. Žádá toho nejen zájem sboru pražského, ale i čest církve vůbec.

Zajímavé jest slyšeti, co o vyučování z písma svatého, pro něž sbor pražský círk. persekucí byl postižen, píše „Jednota.“ Jest to vskutku klasické zadostučinění — ovšem jen na papíře — pro faráře Košuta z míst, odkud byhom je byli nečekali. Uvádí v březnovém čísle „Jednota“ sice jen posudek

slavného ruského spisovatele a vychovatele hr. Tolstoj o bibli, ale již to, že ho uvádí a při tom mlčí, — velice křičí.

Onen soud Tolstoj o bibli se stanoviska výchovy tam takto zní:

„Z veškeré literatury, již jsem po tři léta zkoušel s dětmi, nic se tak nehodí k jejich chápavosti, jako bible. Zdá se nemožným nahraditi tuto knihu nějakou jinou. Výňatkům lze se učit na paměť, ale bible poskytuje živý velebný obraz, na nějž nelze zapomenouti. Nemohu si poysliti, jak by vyučování možné bylo bez této knihy.

Otevřítí žáků novému světu, a bez vědy učit je milovati vědu, to lze vykonati pouze pomocí jediné knihy — bible. Všecky přírodní úkazy jsou v té knize vysvětleny; počáteční poměry lidí, rodin, společností, náboženství, vše jest v ní. Ti, kdo soudí, že bible nemá vychovatelské ceny, ať mi ukáží jinou knihu, jejíž líčení přírody a historie dotkne se dětské mysli tak, jako to činí bible, a pak uvěřím, že se bible přežila. Vývin dítěte a člověka jest nemožný bez bible; a to pravím po mnohých zkušenostech.“

Klademe otázku na vážené kruhy duchovenstva evangelického. Jeden švýcarský bohoslovec byv tázán od svých představených: z čeho vyučuje náboženství mládež sobě svěřenou? odpověděl, že dle nařízení Kristova Jan V. 39., kde stojí psáno: Ptejte se na písma! I podal také ihned tištěnou knihu svého vydání nadepsanou titulem: Božské odpovědi k lidským otázkám. V knize této stály otázky, tážící se po lidsku na písma a odpověď zněla vždycky citováním jistého textu slova božího. Nemohli bychom si vzíti příklad z tohoto jednání katechetova, abychom zadost učinili nařízení Páně: Ptejte se na písma!

Otázka jest medle: smí-li křesťanský katecheta tak se tázat svých žáků, aby tito musili dáti božskou odpověď?

Z dopisu skotského kazatele. Již delší čas se nabízí jakýsi pan Bulík z Vídně, jemuž řemeslo málo vynáší, pražským Skotům k šíření evangelia mezi Čechy vídenskými a věda, že skotský misionář běro za své tlapačství přes 30 zl. měsíční gáže, prosí pražské Skoty, aby jej ve spásném díle evangelisačním podporovali. Mandát vyslančků skotských zní arcíť dosud jen na král. České, nicméně horlivý kazatel skotský pan Adlof seznal ve volání Bulíkově kynutí prstu božího a uzavřel u sebe, vydati se do města sídelního, do Vídně, za účelem konání díla Páně. Jel tam tedy přes Plzeň, kde se shledal — jak ve své epištole dí — „s mnohými, kteří jsou blízko království božího a kde Pán dá, že nezůstanou vně, ale že přivinou se k Spasiteli cele! (Po česku: co nevidět vystoupnou z církve státem uznané a dají se k svobodným reformovaným. Red.) Druhý den — píše pan Adlof dále — jel jsem do Budějovic. I v tomto městě Pán má své dílo. (Po česku: I v tomto městě si vydržujeme svého misionáře.) Br. Bejšovec (takto jináč zlatnický pomocník, kterému když nešlo řemeslo, dal se na výnosnější misionářství. Red.) odbývá ve svém bytě domácí pobožnosti s účastenstvím skrovným, ale nadějným. Někteří již našli Pána, jiní nejsou daleko. (Po česku: Někteří již jsou v našich tenatech, jiní tam budou co nevidět. Red.) Odtud jel jsem v úterý do Vídně. Na nádraží čekal mne br. Bulík a br. Aujel. Cestou do bytu Bulíkova vypytaval jsem se ho na mnohé věci týkající se jeho vnitřního stavu, abych poznal, jak on sám si duchovně stojí, a jak dalece tudíž by se od něho dalo očekávati výsledku v nějaké práci Páně. (Po česku: Abych nevyhazoval zbytečně šterlingy, zkoumal jsem, zdali a kolik lidí by tak dle svých schopností mohl k nám převésti.) Brzy jsem shledal, že jemu samému při vši jeho dobré vůli ještě valně poslouženo býti musí. Cestou jsem Pána prosil, aby mi dal k tomu rady a pomoci. (Po česku: Nebude z toho asi nic, vyhazovali bychom zbytečně šterlingy.) Ubytoval jsem se u něho. Po obědě

jsme pokračovali a výsledek byl, že jsem shledal, že horlivost má, ale bez vnitřní moci. (Po česku: Chce mermomoci misionářit, ale je na to ještě tuze hloupý.) Řekl jsem mu: Vy nemůžete při své práci nikomu k obrácení a novému rodu dopomoci, poněvadž vám samému to ještě chybí, a radil jsem mu, aby nyní kázání evangelia nechal, nýbrž raději se cele obrátil a nový rod si vyprosil. Ovšem, byla to bolest pro něho, byl zdrcen; ale modlili jsme se spolu. Potom jsem šel navštívit p. Priggenu. Když jsem se vrátil, čekali mne u br. Bulíka dva mladíci (Steinberger a Havránek), na nichž duch boží působil. S nimi jsme šli k br. Wankovi, kdež br. Bulík v neděli odbýval shromáždění. Wankovi jsou věřící duše, patří ke sboru baptistů: on Němec, ona Češka. Bylo nás celkem 13, snad asi 5 patřilo jich ke sboru baptistů. Četl jsem Sk. ap. 10. kap. o Korneliu. Ten Kornelius byl muž bohobojný a nábožný se vším domem svým, činil dobře a modlil se pilně. A přec nebyl na pravé cestě, neboť nebyl znovu-zrozen, chybělo mu k tomu těchto 4 věcí: 1. Pána Ježíše; 2. odpuštění hříchů; 3. pokory; 4. ducha svatého. (Po česku: Milý Bulíku! Nehodíš se nám k misionáření, vždyť nejsi dosud věřícím.) Pak jsme se pomodlili. Noc ztrávili jsme u Bulíků. Nespali jsme více než dvě hodiny. V chudobném příbytu u na chudobné posteli spal jsem se Steinbergem. U postele na zemi spal Bulík s Havránkem. Bulíková spala u druhých nájemníků. Jak vidno, nemá br. Bulík byt pro shromáždění ani dost skrovné. On zdržel oba mladíky u sebe, abychom mohli si ještě vyprávět o slovu božím. Noc byla vážná. Br. Bulík s Havránkem bojovali s Bohem jako Jakob ve Faneel. Byla to radost, když ráno vypravovali, že **nalezli Pána a jsou si jisti odpuštění hříchů.** Na to jsem ale řekl Bulíkovi: „Dobře, nyní se to však musí u vás osvědčiti skromností a pokorou. Svědčte o Pánu, ale abyste kázal ve shromážděních, není, myslím, vůle boží.“ Pak jsem se s ním rozloučil. Mé mínění je, že by bylo nevyhnutelně potřebno do Vídně dáti evangelistu, který by mezi Čechy Pána zvěstoval. Snahou naší musí býti získati přátely k tomuto účelu, bychom poslat mohli evangelistu do Vídně. Protož nechť i milí čtenářové Betanie neodeprou své pomoci. . . . Navštívil jsem církv. radu pana z Tardy, jež se o Čechy vídenské zajímá, v kostele jim káže a nyní o českého vikáře usiluje. Také prof. Böhla vyhledal jsem, který uspokojení své vyslovil, že jej kazatel svob. reformované církve navštívil. Ovšem, že jsem neopomenul navštívit kazatele metodistů br. Roesche, v biblickém skladě pana Milarda, vynikajícího člena baptistické církve br. Rothmayera a Rev. Stechlera, anglikánského kaplana při anglickém vyslanectví. Na návštěvu jiných již mi nezbylo času. V noci rychlíkem odejel jsem do Tábora, kde jsem se přes den zdržel a večer biblickou hodinu odbýval.“

Jak z epištoly té — doslova z „Betanie“ citované — vidět, činí se různí ti bratří cizáci až milo, a proč by ne, když tak činí pod mocnou záštitou našeho církv. rady z Tardy a jiných pánů důležitá místa v církvi naší zaujímajících!

Skotská propaganda, to se upřít nedá, vykonávajíce podzemní rýpalství ve sborech našich, strojí úklady církvi naší. Nic nás nesmí másti okolnost, že tu a tam i v místech ryze katolických své misionáře má. Toť přece známo, že čím úkladnější nepřítel, tím úzkostlivěji svou tvářnost maskuje a tím opatrněji svůj konečný cíl zakrývá. Dvě věci mají s ultramontány, tedy se stranou římskou společné: pokrytecké svatouškování a nepokryté sobectví. Dle toho je může každý poznat.

Dosud pracují Skotové jen o proselity, ale jinak by bylo, kdyby se podařilo mocným jejím příznivcům prosadit v církvi naší ústavu svobodné církve skotské — pak by nestálo žádné překážky v cestě, aby se i církvi naší dostalo „znovuzrození a nového rodu.“ K tomu také oligarchie naše pracuje.

Z církve jimramovské. V roce 1890. narodilo se 71 dítek, zemřelo 76 osob. Oddaných párů bylo 17, vesměs stejných. Konfirmovaných 64. Přistouplo k církvi 5, odpadlík ani jeden. Schůze širšího zastupitelstva byla 1; presbyterstva 3. Počet duší 3081.

Naši bohoslovci. Kand. Lad. Juren navrátil se po odbytí 1. zkoušky do Basileje; stud. theol. Šustr odebral se do Elberfeldu. Státní stipendium 600 zl. obdržel p. Fr Urbánek.

Nové vydání Nového zákona se Žalmy odpovídá úplně svou úpravou a tiskem výnosu vys. c. k. ministerstva osvěty a vyučování. Cena v plátně vázaného výtisku 35 kr. Vydání bylo opatřeno dle posledního vydání kralického z r. 1613. a jest k dostání v britické společnosti biblické na Václavském náměstí v Praze.

Z Bučiny. Baptistský kazatel pan J. Novotný, svého řemesla plateník, jenž si již vymodlil a vymisionařil ve Vršovicích u Prahy pěkný domek, pokouší se o proselity v církvi bučinské. Činíme bratry bučinské na modlitka toho pozorny v tom očekávání, že mu po staročesku jak náleží vyndají boty. Jest to pokrytec non plus ultra!

Z církve Klimentské v Praze. V doplňovacích volbách dne 1. dubna t. r. ukončených zvoleni do círk. staršovstva tito pánové: Jan Holý, inženýr; Vojtěch Kačer, inženýr; Jan Kejř, sládek; Jan Sixta inženýr; Karel Skokan, maj. domu; Josef Šimáně, účetní; Josef Vyskočil, stavitel a Antonín Zahradnický, řezník. Za kurátora zvolen jednomyslně opět pan Jan Kejř.

Král. Vinohrady. Restaurování sboru staršovského ref. církve vinohradské v prvních dnech měsíce dubna provedeno ještě za nepřítomnosti faráře d. p. Kašpara. Před samými volbami odvolali svoje resignace p. Josef Lito-miský a p. Karel Nešpor. Vykonána tedy volba toliko za odstouplého pana Benj. Szalatnaye. Zvolen byl pan MUDr. Kabrhel. K potvrzení sup náměstka pana Kašpara za faráře vinohradského dosud nedošlo.

Do Družstva se přihlásili tito pánové: Frant. Slabyhoud, obchodník v Rynholci 1 zl., Jan Procházka, maj. domu v Čáslavi zl. 1.50. Karel Kříž ze Strakonic 1 zl., Josef Kopejtko ze Žižkova 1 zl. — Vyslovena a truchlíci rodině projevena soustrast nad úmrtím víceletého člena pana Josefa Krušiny, živnostníka na Kladně. Zemřelý byl v každém ohledu muž vzorný, pro zájmy filiálky kladenské, jakož i „Družstva Českobratrského“ vždy horlivý. Čest budiž jeho paměti! — Příští schůze výborová dne 24. května o 3 hod. odpolední v místnosti spolkové p. Jana Kejře na Karlově náměstí u Orlů. H sté členy uvedení jsou vítáni.

Mormoni před rak. soudem. R. 1890. odsoudil kraj. soud v České Lípě Frant. Dittricha, Karla Kaisra a J Selta, poněvadž v Čechách se snažili získati stoupence pro víru mormonů. Kasační soud dal místa podané stížnosti odsouzených a zrušil vynesený rozsudek s tím odůvodněním, že není v Rakousku žádného zákonného ustanovení, kterým by se mormonství zapovídalo. Dotčení 3 sektáři budou však odkázáni policii k potrestání, poněvadž víra mormonů není v Rakousku zákonem uznanou.

Majitel, nakladatel a odpovědný redaktor **Karel Skokan.** — Tisk: **B. Grund a V. Svatoň** na Král. Vinohradech.